

Nr 219

Av herr Sundin m. fl., om lindring av ekonomiskt svaga kommuners andel av folkpensioneringskostnaderna.

Riksdagen uttalade sig i fjol för att en utredning av frågan om den kommunala skatteutjämningen skall verkställas, så snart beslut fattats om kommunal ortsavdragsreform. Det är synnerligen angeläget, att en verkligt effektiv kommunalskatteutjämning snarast möjligt genomföres.

Frågan om återställande av vissa speciella statsbidrags skatteutjämnande effekt påkallar härvid inte minst uppmärksamhet. I synnerhet gäller detta beträffande folkpensioneringskostnaderna, där till följd av den allmänna inkomstutvecklingen och den därmed följande ökningen av skatteunderlagen en avsevärd förskjutning av kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna skett till de senares nackdel. Såsom framgår av yttrande av skattehindringsnämnden till statsutskottet vid 1956 års riksdag har kommunernas andel av kostnaderna för de inkomstprövade folkpensionerna under perioden 1948—1954 stigit från 64 till 210 miljoner kronor, alltså till mer än tredubbla beloppet, medan statens kostnader under samma tid ökats från 127 till 211 miljoner kronor, d. v. s. endast med 2/3. Vid början av nämnda period var kommunernas andel av ifrågavarande kostnader 1/3 av statens, men vid slutet av perioden hade kommunernas andel stigit till hälften. Införandet av de kommunala bostadstilläggen har i stor utsträckning medverkat till denna utveckling.

Den extra börda, som genom kostnadsförskjutningen pålagts kommunerna, drabbar i särskilt hög grad de i ekonomiskt avseende svagaste kommunerna, varigenom olikheterna i skattetrycket skärpts. Åtskilliga kommuner har fått sina totala folkpensioneringskostnader 4- å 5-dubblade i jämförelse med kostnaderna år 1948. Utvecklingen är givetvis en följd av bidragsreglerna, enligt vilka kommunandelen utgör 1,5 procent för varje skattekrona per invånare, dock högst 60 procent av kostnaden för tilläggs-pensionerna, och 2 procent för varje skattekrona per invånare av kostnaden för kommunala bostadstillägg, dock högst 60 procent av sagda kostnad. Då skatteunderlaget stigit genom ökade inkomster hos skattebetalarna och framför allt som en följd av penningvärdeförsämringen, har det procentuella bidrag, som kommunerna haft att betala, stigit, medan statens andel i motsvarande grad sjunkit. Ekonomiskt svaga kommuner, som inte har så gott skatteunderlag, att de berörs av maximireglerna, får härigenom betala en betydligt större andel av folkpensioneringskostnaderna än tidigare. Varia-

tionerna mellan kommunerna har blivit allt större. Under år 1956 varierade kommunernas folkpensioneringskostnader från 30 öre till 3 kronor per skattekrona.

De bördor, som härigenom lagts på kommunerna, är avsevärt större än vad riksdagen ursprungligen avsåg. Det synes oss nödvändigt, att snarast möjligt en för kommunerna gynnsammare kostnadsfördelning genomföres. Det bör vara möjligt att i avvaktan på definitiv utformning av kommunalskatteutjämning och statsbidrag till kommunerna genom ett provisorium ge de ekonomiskt svaga kommunerna lindring i deras nu alltför tunga kostnader för folkpensioneringen. Lämpligt synes oss då vara, att frågan om kommunernas andel i folkpensioneringskostnaderna skyndsamt prövas av den bebådade utredningen beträffande kommunalskatteutjämningen. Ett delbetänkande bör kunna framläggas i så god tid, att förslag till provisorisk lösning av frågan om en för kommunerna gynnsammare fördelning av folkpensioneringskostnaderna kan föreläggas redan nästa års riksdag.

Med stöd av vad som ovan anförts får vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om så skyndsamt utredning av frågan om kommunernas andel av folkpensioneringskostnaderna, att förslag till provisoriska bestämmelser i syfte att uppnå lindring för ekonomiskt svaga kommuner kan föreläggas redan 1958 års riksdag i enlighet med vad i motionen har anförts.

Stockholm den 25 januari 1957

Sven E. Sundin

Gunnar Lodenius

Lars Eliasson

Gärda Svenson

Nils-Eric Gustafsson